

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประกอบการยกร่างธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ ๓

กลุ่มประเด็นบริการสาธารณสุขและการเงินการคลังด้านสุขภาพ

วันจันทร์ที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

โดยรับฟังความคิดเห็นแบบออนไลน์ผ่านระบบ Zoom และ Padlet

จัดโดย

คณะกรรมการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็น

ภายใต้คณะกรรมการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็น และคณะกรรมการจัดทำธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ ๓

๑. ระบบสุขภาพไทยใน ๕ ปี ที่มีเป้าหมายที่ “ความเป็นธรรม ตอบสนอง และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง”

ประเด็น	ความคิดเห็น	ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนออื่น ๆ
ภาพรวมระบบสุขภาพไทยใน ๕ ปี	<ul style="list-style-type: none">- ทุกคนต้องมีศักยภาพในการเรียนรู้ มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ และสามารถจัดการสุขภาพตนเองและครอบครัวได้- องค์กรทุกระดับต้องมีศักยภาพในการจัดการสุขภาพ- ชุมชนและท้องถิ่นสามารถคิดและดำเนินการจัดการระบบสุขภาพได้ด้วยตนเอง	<ul style="list-style-type: none">- เรื่องกำลังคนด้านสุขภาพมีความสำคัญ ดังนั้นอยากให้เกิดลักษณะการทำงานของกำลังคนที่เป็นแบบสหสาขา (skill-mixed)

ประเด็น	ความคิดเห็น	ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนออื่น ๆ
	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบบริการสุขภาพมีความมั่นคงทางด้านการเงินการคลัง และมองทั้งเรื่องกำลังคนด้านสุขภาพ การสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันควบคุมโรคและจัดการภัยคุกคามทางสุขภาพ การรักษา และฟื้นฟู - ทุกนโยบายต้องห่วงใยสุขภาพ ต้องเกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ - ระบบสุขภาพไทยมีความสมดุลใน ๒ เรื่องสำคัญ ได้แก่ สมดุลระหว่างเอกภาพ (unity) กับความยืดหยุ่นหรือปรับตัวได้ (resilience) และสมดุลระหว่างทิศทางนโยบายของรัฐในเรื่องความมั่นคงกับความมั่งคั่ง - ระบบสุขภาพมีความกลมกลืนเป็นเนื้อเดียว ทำงานร่วมกันได้ดีทั้งรัฐ เอกชน ประชาชน โดยมีความไว้วางใจ (trust) เชื่อมั่น และยอมรับซึ่งกันและกัน ไม่มีใครเป็นคน dominate ฝ่ายเดียว 	
<p>ระบบสุขภาพที่เป็นธรรม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ทุกคนสามารถเข้าถึงระบบบริการได้ โดยระบบบริการมีหลากหลายรูปแบบ มีสถานบริการใกล้บ้านใกล้ใจที่มีคุณภาพมาตรฐาน ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่าย - มีระบบประกันคุณภาพ เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ - คนมีโอกาสน้อยควรจะได้มากกว่า - ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเป็นธรรม 	

ประเด็น	ความคิดเห็น	ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนออื่น ๆ
	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบสุขภาพที่มองถึงความเป็นธรรมของทุกคนที่เกี่ยวข้องกับระบบสุขภาพอย่างรู้ความต้องการ ทั้งผู้รับบริการและผู้ให้บริการ โดยต้องรู้ว่าอะไรดี ถูกต้อง เหมาะสม และควรทำ - ระบบสุขภาพที่มีความมั่นคงด้านหลักประกันสุขภาพและการเงินการคลังทำให้เกิดความเป็นธรรมกับคนทุกระดับ 	
<p>ระบบสุขภาพที่ตอบสนอง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีการระบุความจำเป็นด้านสุขภาพ (health needs) ที่ชัดเจน และเป็นระบบสุขภาพที่ตอบสนองต่อ health needs - มีรูปแบบการบริการที่หลากหลาย ตอบโจทย์ประชาชนได้ เช่น การมีเทคโนโลยีที่ช่วยเรื่องการตรวจ รักษา หรือดูแลที่บ้านได้ด้วย - เป็นระบบสุขภาพที่สามารถตอบโจทย์ทั้งเรื่องโรคระบาดใหญ่ (pandemic) และปัจจัยคุกคามสุขภาพ (health threats) พร้อมทั้งสามารถดูแลปัจจัยพื้นฐาน/โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นได้ - สามารถตอบสนองได้ดีทั้งในสถานการณ์ปกติและฉุกเฉิน โดยมีการบริการที่เข้าถึงได้ทั้งระบบการแพทย์แผนไทยและแผนปัจจุบัน - เมื่อเกิดโรคระบาดต้องมีการกระจายอำนาจให้เกิดการบริหารจัดการในการควบคุมโรคให้ทันทั่วทั้ง โดย รพ.สต. ต้องเข้ามาร่วมเป็นแกนสำคัญ โดยทำหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค 	

ประเด็น	ความคิดเห็น	ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนออื่น ๆ
ระบบสุขภาพที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง	- "ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง" คือ ไม่ทิ้ง stakeholders ทั้งหมด ซึ่งหมายถึง stakeholders ที่ provide activities ต่างๆ ด้วย ไม่ใช่ประชาชน เท่านั้น	

๒. ข้อท้าทาย/ข้อจำกัดในปัจจุบัน และจุดคานงัดที่ทำให้ระบบสุขภาพไทยไปถึง “ระบบสุขภาพที่เป็นธรรม ตอบสนอง และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง”

จุดคานงัด	ความคิดเห็นต่อจุดคานงัด	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ข้อท้าทาย/ข้อจำกัดในปัจจุบัน
การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ	- การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ และเตรียมพร้อมเพื่อรองรับระบบบริการปฐมภูมิ โดยอาจพยายามเริ่มในเรื่องสถานบริการ/สถานประกอบการใกล้บ้านใกล้ใจก่อน เพื่อให้คนสามารถเข้าถึงได้อย่างเป็นรูปธรรม		- ระบบสุขภาพเขตเมืองยังมีปัญหา
การพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพ	- ระบบหลักประกันสุขภาพ ควรจะมีกลไกหรือคณะทำงานดำเนินกระบวนการทบทวนสิทธิประโยชน์ขึ้น		- ระบบหลักประกันสุขภาพภาครัฐในปัจจุบันมีความหลากหลายและแยกส่วน รวมถึงยังติดข้อกฎหมายอยู่

จุดคานงัด	ความคิดเห็นต่อจุดคานงัด	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ข้อท้าทาย/ข้อจำกัดในปัจจุบัน
	<p>พื้นฐานในการได้รับการดูแลทางด้านสุขภาพในทุกมิติจากภาครัฐอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ</p>		
<p>การกระจายอำนาจในการจัดการระบบสุขภาพให้กับท้องถิ่น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีการกระจายอำนาจไปให้ท้องถิ่น เนื่องจากระดับพื้นที่ถือเป็นจุดคานงัด คือ การมีนโยบายระดับพื้นที่/ท้องถิ่น/ชุมชน โดยขณะนี้กระทรวงสาธารณสุขมีการกระจายอำนาจ มีเขตสุขภาพ มีการออกระเบียบ/กฎหมาย ซึ่งเป็นทิศทางที่ดี แต่ก็ต้องเปลี่ยน mindset ของคนในระดับพื้นที่ด้วย ว่าเรื่องสุขภาพเป็นเรื่องของ sector ที่หลากหลาย ทุกภาคส่วน รวมถึงคนรุ่นใหม่ก็ต้องมีความเข้าใจ และทำเรื่องสุขภาพร่วมกัน - การถ่ายโอน รพ.สต. ไปสู่อปท. เพื่อให้เกิดการดูแลโดย อปท. ซึ่งจะทำให้เกิดการดูแลประชาชนในพื้นที่ได้อย่างใกล้ชิดในเรื่องสร้างเสริมป้องกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - การกระจายอำนาจนั้น ต้องให้มั่นใจว่า ผู้รับจะต้องมีความพร้อมและมีความสามารถในการรองรับและบริหารจัดการได้อย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ - การทำให้ท้องถิ่นและชุมชนหรือหน่วยที่เล็กสุดเข้มแข็ง ก็จะทำให้การวางแผน การจัดการต่าง ๆ สำเร็จได้ - ต้องพัฒนาให้เกิดผู้นำสุขภาพ ในทุกระดับและทุกจุด พร้อมทั้งมีระบบสนับสนุนผู้นำระบบสุขภาพในพื้นที่ด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> - ความท้าทายเรื่องการกระจายอำนาจจากกระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้พื้นที่เป็นฐาน เกิดชุมชนตื่นรู้สามารถจัดการตนเองได้

จุดคานงัด	ความคิดเห็นต่อจุดคานงัด	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ข้อท้าทาย/ข้อจำกัดในปัจจุบัน
	<p>โดยต้องมีความชัดเจนว่าใครมีหน้าที่อย่างไรบ้าง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ต้องสร้างคน ให้เป็นผู้นำระบบสุขภาพในพื้นที่ โดยต้องพัฒนาทักษะการจัดการให้ด้วย เพราะต้องมีเรื่องจัดการร่วมด้วยในการจัดการระบบสุขภาพและการสร้างเสริมสุขภาพของคนในพื้นที่ 		
<p>การจัดการโครงสร้างและกลไกของระบบสุขภาพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เรื่องการรักษาโรคต้องกระจายอำนาจให้โรงพยาบาลแต่ละแห่งบริหารจัดการในการรักษาด้วยตนเอง มีการรักษาเชิงรุก โดยควรมีการบริหารจัดการในเชิงนโยบายในรูปแบบ cluster 	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาเรื่องความเป็นธรรมไม่ใช่แค่เรื่องระบบสุขภาพ แต่เป็นโครงสร้างทางสังคม - ใช้สถานการณ์โควิด-๑๙ เป็นบทเรียนในการวิเคราะห์ปัญหาสุขภาพและสังคมในปัจจุบัน ที่มีประชากรที่หลากหลาย โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานเพื่อเตรียมพร้อมในทุก six building blocks ซึ่งรวมถึงการเงินการคลังที่ยั่งยืนสำหรับอนาคต 	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบสุขภาพไทยยังไม่มีสมดุลใน ๒ เรื่องสำคัญ ได้แก่ สมดุลระหว่างเอกภาพ (unity) กับความยืดหยุ่นหรือรับตัวได้ (resilience) และสมดุลระหว่างทิศทางนโยบายของรัฐในเรื่องความมั่นคงกับความมั่งคั่ง

จุดคานงัด	ความคิดเห็นต่อจุดคานงัด	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ข้อท้าทาย/ข้อจำกัดในปัจจุบัน
		<ul style="list-style-type: none"> - ต้องมีเป้าหมายว่าจะทำอะไรใน ๕ ปี ในเรื่องการสร้างสมดุล ทั้งระหว่างกลุ่ม ผู้รับบริการ ความเร่งด่วน และกลุ่มผู้ ให้บริการ (กำลังคน) และงบประมาณ - หมุดตัวแรกที่ปักไว้ต้องสมเหตุสมผล โดยต้องหา the must (needs) และ should และต้องมีการทำแผนประกอบ ไป ทั้งนี้ต้องมีการจัดลำดับความสำคัญ ของประเด็น/เป้าหมายต่าง ๆ เพื่อการ ทำ resource allocation ให้เหมาะสม - เรื่องการสร้างสมดุลต้องมีขอบเขต ที่ชัดเจน เพราะทรัพยากรมีจำกัด ทั้งบุคลากรและงบประมาณ - ให้ติดตามดูว่ากลไก พขอ. ที่กระทรวงสาธารณสุขใช้ในการ เชื่อมโยงกับระบบบริการปฐมภูมินั้น เป็นการกระจายอำนาจสู่ภูมิภาคได้ดี หรือไม่ อย่างไร 	

จุดคานงัด	ความคิดเห็นต่อจุดคานงัด	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ข้อท้าทาย/ข้อจำกัดในปัจจุบัน
<p>การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องสุขภาพแบบองค์รวมของสังคม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องมีการกำหนด concept ระบบสุขภาพให้ชัดเจนว่าเป็น basic rights ไม่ใช่การช่วยเหลือหรือการกุศล และเผยแพร่เป็นระดับนโยบายเพื่อให้เห็น concept ที่ตรงกัน - ต้องทำให้ทุกคนรับผิดชอบต่อระบบสุขภาพ - ควรมีการขยายความเรื่องหน้าที่ของผู้รับบริการให้ชัดเจนด้วย โดยควรเพิ่มเรื่องหน้าที่เข้าไปและแยกจากสิทธิที่พึงได้รับ เช่น ให้ทุกคนมีหน้าที่ในการดูแลสุขภาพตนเอง หน้าที่ในการให้ข้อมูล หน้าที่ที่ร่วมรับผิดชอบกรณีเกิดการสูญเสียจากการรับบริการสุขภาพที่มีสาเหตุร่วมกัน เป็นต้น - ต้องขยายหรือทบทวนเรื่องหน้าที่ความรับผิดชอบของทุกคนต่อเรื่องการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน เช่น กรณีที่ไม่ปฏิบัติตาม 	<ul style="list-style-type: none"> - การเปลี่ยน mindset ของสังคมเป็นเรื่องใหญ่และท้าทาย เพราะบุคลากรที่จะมาช่วยเรื่องระบบสุขภาพมาจากสายสาธารณสุขอย่างเดียวก็ไม่พอ 	<ul style="list-style-type: none"> - ภาคส่วนต่างๆ และคนในสังคมยังมองกรอบแนวคิด (concept) ด้านสุขภาพไม่ตรงกัน - ปัจจุบันมุ่งเน้นแต่การให้สิทธิแก่ประชาชนผู้มารับบริการ - การเปลี่ยน mindset ของสังคมอาจจะไม่เห็นผลในระยะสั้น

จุดคานงัด	ความคิดเห็นต่อจุดคานงัด	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ข้อท้าทาย/ข้อจำกัดในปัจจุบัน
	<p>ควรจะมีกระบวนการอย่างไร</p> <p>เนื่องจากสุขภาพเป็นเรื่องทั้งสิทธิและหน้าที่พึงมีในมนุษย์ทุกคน</p> <p>- ต้องเปลี่ยน mindset โดยทำให้ทุกคนรู้ว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของระบบสุขภาพ เรื่องระบบสุขภาพเป็นเรื่องของทุกคน เพื่อลดภาระหนักที่ supply side ซึ่งต้องทำให้เขาเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาแล้วเขาจะเป็นส่วนหนึ่งของ solution โดยเรื่องระบบสุขภาพไม่ใช่เรื่องของการบริการสาธารณสุขเท่านั้น นอกจากนี้ ต้องให้มองไปถึงรูปธรรมของ HiAP ด้วย</p> <p>พร้อมทั้งทำแผนปฏิบัติการและงบประมาณเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนในเรื่องการเปลี่ยน mindset นี้</p>		

จุดคานงัด	ความคิดเห็นต่อจุดคานงัด	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ข้อท้าทาย/ข้อจำกัดในปัจจุบัน
<p>การจัดการกำลังคนด้านสุขภาพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มุ่งเน้นการพัฒนากำลังคนให้เป็นแบบสหสาขา skill mixed - ต้องเดินหน้าเรื่องการปฏิรูปด้านการศึกษามหาวิทยาลัยด้านสุขภาพอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง โดยให้ผลิตบุคลากรที่มองสุขภาพแบบองค์รวม ซึ่งจะต้องทำให้กำลังคนด้านสุขภาพทุกส่วนพูดในทิศทางเดียวกัน - ภาคประชาชนและท้องถิ่นเข้ามาช่วยกันทำงาน เช่น อปท. ควรจะมีส่วนร่วมในการจ้างงานในการทำงานในภาคบริการสาธารณสุข เพื่อที่จะได้ร่วมช่วยแก้ปัญหาเรื่องกำลังคน 	<ul style="list-style-type: none"> - ปัจจุบัน การที่ อสม. มีค่าตอบแทนเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้หลักแนวคิดเรื่องอาสาสมัครและความเข้มแข็งและจิตอาสาในการดูแลสุขภาพเปลี่ยนไปหรือไม่ เพราะเขาอาจต้องการสิทธิในความเป็น อสม. มากกว่า เจตนารมณ์ที่อยากช่วยทำงานสาธารณสุขหรือไม่ 	<ul style="list-style-type: none"> - เรื่องกำลังคนด้านสุขภาพยังแยกส่วนและยังมีปัญหาเรื่องการจัดสรรและการกระจาย
<p>การจัดการทรัพยากรและงบประมาณด้านสุขภาพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้มีอำนาจตัดสินใจนั้นมีความสำคัญต้องเป็นการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรพิจารณาถึงระบบการเงินการคลังแบบมีส่วนร่วมด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความท้าทายเรื่องการบริหารจัดการงบประมาณด้านสุขภาพของประเทศให้สมประโยชน์ - การจัดสรรงบประมาณด้านสุขภาพของ สปสช. ซึ่งเป็นงบประมาณ

จุดคานงัด	ความคิดเห็นต่อจุดคานงัด	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ข้อท้าทาย/ข้อจำกัดในปัจจุบัน
	<ul style="list-style-type: none"> - การบริหารงบประมาณต้องมีการกลั่นให้เหมาะสมทั้งการส่งเสริมป้องกัน ควบคุม และการรักษา - การลงทุนด้านสุขภาพ ระบบการเงิน การคลังต้องมีเรื่องของการให้ทุกคนสามารถเข้าถึงระบบบริการฯ - ควรมีการลงทุนเรื่องเทคโนโลยี ด้านสุขภาพด้วย - งบจาก สปสช. ควรต้องมีการปรับให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยไม่ได้ดูเฉพาะจำนวนประชากรเท่านั้น - ปรับระบบไม่ให้มีเงินค้างท่อที่ สปสช. มาก เพื่อให้หน่วยบริการมีการบริหารจัดการงบประมาณได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยควรมีระบบที่ ให้ สปสช. มานั่งในโรงพยาบาล/ หน่วยบริการ เพื่อช่วยโรงพยาบาลในการเรียกเก็บเงินให้ครบตั้งแต่แรกเลยจะดีกว่า 		<p>ส่วนใหญ่ของโรงพยาบาลรัฐนั้นพบว่าหน่วยบริการที่มีประชากรน้อยจะได้งบประมาณไม่เพียงพอในการทำงาน (เพราะคิดเป็นต่อหัวประชากร) นอกจากนี้ ระบบการทำงานและ audit ของ สปสช. ค่อนข้างละเอียดมาก ซึ่งเป็นการดี แต่ทำให้เงินเข้าสถานบริการล่าช้า มีเงินค้างท่อที่ สปสช. มาก ซึ่งเรื่องนี้ทำให้มองไปถึงเรื่องสุขภาพจิตและความเป็นธรรมต่อผู้ให้บริการ โดยเฉพาะสถานบริการที่มีจำนวนประชากรน้อย ทำให้รายรับจาก สปสช. มีน้อย ซึ่งไม่เฉพาะแต่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการให้บริการต่อผู้มารับบริการเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานและขวัญกำลังใจของเจ้าหน้าที่อีกด้วย</p>

จุดคานงัด	ความคิดเห็นต่อจุดคานงัด	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ข้อท้าทาย/ข้อจำกัดในปัจจุบัน
<p>การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีการวิเคราะห์ปัญหา/อุปสรรคเพื่อให้เห็นข้อจำกัดและจุดแข็งของหน่วยงานต่าง ๆ - ราษฎร์รัฐรวมใจ (ภาครัฐ เอกชน ชุมชน) ในการดูแลระบบสุขภาพ โดยจุดคานงัดสำคัญคือการส่งเสริมให้เครือข่ายทางสังคม ได้แก่ ภาคประชาชนและประชาสังคม ได้แสดงบทบาทและจัดบริการคู่ขนานไปกับการบริการของรัฐ โดยเฉพาะเรื่องส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรค โดยรัฐเข้ามาดูแลและสนับสนุน - ส่วนกลางต้องปรับบทบาทไปทำหน้าที่ กำหนดทิศทางการจัดการระบบสุขภาพให้เป็นทิศทางเดียวกัน คือ บูรณาการข้ามภาคส่วน และส่วนกลางทำหน้าที่ monitor การดำเนินงาน และความสำเร็จที่เกิดขึ้น 		<ul style="list-style-type: none"> - แต่ละภาคส่วน/หน่วยงานมีจุดอ่อนจุดแข็งที่ - การทำงานร่วมกันของภาคส่วนต่างๆ ยังไม่ครอบคลุม ยังเป็นการทำงานแบบ pilot จึงควรมีการขยายวงและควรทำให้เกิดความต่อเนื่องในการทำงานต่างกัน

จุดคานงัด	ความคิดเห็นต่อจุดคานงัด	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ข้อท้าทาย/ข้อจำกัดในปัจจุบัน
<p>การพัฒนาทักษะและศักยภาพ ของประชาชนให้มีทักษะความรู้ ด้านสุขภาพและเป็นพลเมืองตื่นรู้</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากร ในการสร้างคนในเรื่องความรู้ ด้านสุขภาพ - ทำให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการ พัฒนา โดยต้องเพิ่มแรงที่จะทำให้ ทุกคนตระหนักรู้ว่าอย่าเพียงรอรับ อย่างเดียว แต่ต้องเป็นพลเมืองตื่นรู้ ทุกคนต้องดูแลสุขภาพตนเอง และรัฐ คอยทำหน้าที่สนับสนุน 		
<p>การจัดการระบบข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร และเทคโนโลยี ด้านสุขภาพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องบริหารจัดการเรื่องการเชื่อมต่อ ฐานข้อมูลด้านสุขภาพและข้อมูล ประชาชนให้ได้ 		<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาเรื่องฐานข้อมูลไม่มีการเชื่อมต่อ กัน ทำให้ไม่สามารถมองเห็นในภาพ องค์รวม จึงทำให้ไม่สามารถเกิดการ จัดการที่เป็นธรรมได้

๓. ระบบสุขภาพไทยที่สามารถ “ปรับตัว ปรับเปลี่ยน คงอยู่ได้ และฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็ว” ทั้งจากสภาวะวิกฤติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและพร้อมรับมือต่อแนวโน้มที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างดี ในแง่มุมของการบริการสาธารณสุข

แนวทาง	ความคิดเห็น	ข้อท้าทาย/ข้อจำกัดในปัจจุบัน
<p>เรียนรู้จุดแข็งระบบสุขภาพไทยจากสถานการณ์โควิด-๑๙</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ความร่วมมือของทุกภาคส่วนโดยเฉพาะ area-based: เนื่องจกพบว่า การดูแลโดยแต่ละสถานพยาบาลในแต่ละพื้นที่นั้น ได้รับความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชนมาสนับสนุน ถือเป็นจุดแข็งที่เขามีความรับผิดชอบดูแลพื้นที่ กระทรวงต่าง ๆ ก็เข้ามามีความร่วมมือ และเห็นประเด็นปัญหาเรื่องสุขภาพในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ถือเป็นความร่วมมือของทุกภาคส่วน - ความแข็งแรงของระบบสาธารณสุขประเทศไทย พบว่า คนมีความสามารถ มีความรู้ เห็นทักษะที่เกิดการดูแลรักษา เห็น mindset ของบุคลากรทางสาธารณสุขไทยที่สามารถทำงานได้ทุกสภาวะไม่มีคณอย แล้วจะทำให้คงรูปแบบนี้ต่อไปได้อย่างไร - ความเข้มแข็งของภาค health care ทั้งเรื่องการส่งต่อ การบริการเตียงใน กทม. ที่พบว่าล้น แต่ในจังหวัดต่าง ๆ ก็สามารถช่วยรองรับได้ มีการเชื่อมโยงส่งต่อไปได้ ซึ่งเป็นจุดแข็งที่ต้องสร้างและทำให้เกิดในระบบปกติ 	<ul style="list-style-type: none"> - อะไรที่พบว่าเป็นจุดแข็งในช่วงโควิด-๑๙ แต่เป็นจุดอ่อนในการทำงานปกติ ถือว่าจัดเป็นช่องว่างที่จะต้องมีการพัฒนาให้คงอยู่ต่อไป เนื่องจากแสดงว่าจริง ๆ แล้วระบบเราสามารถทำได้ แต่ต้องศึกษาหรือถอดบทเรียนว่าเดิมนั้น ถ้าไม่มีโควิด-๑๙ ทำไม่จึงทำไม่ได้ และอะไรคือปัจจัยเสริมให้สามารถทำได้ - การปรับตัว การปรับเปลี่ยน การยืดหยุ่น จะต้องมีการถอดบทเรียนเพื่อให้ระบบสุขภาพไทยที่ไม่เฉพาะระบบบริการสาธารณสุขสามารถคงอยู่ได้ และเกิดความยั่งยืน - จากสถานการณ์โควิด-๑๙ ได้พบผู้ที่ฉวยโอกาส (มูมมิตที่พบ) ดังนั้น ต้องมีกลไกพิเศษในการกำกับตรวจสอบดูแลให้เท่าทัน โดยเฉพาะเรื่องการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค เนื่องจากกลไกรัฐมักจะตาม

แนวทาง	ความคิดเห็น	ข้อท้าทาย/ข้อจำกัดในปัจจุบัน
	<ul style="list-style-type: none"> - ความสำคัญและแข็งแรงของระบบบริการปฐมภูมิของ กทม. สามารถเกิดขึ้นได้ ดังนั้นจะต้องสร้างและให้ความสำคัญเพื่อให้พร้อมรับมืออย่างเข้มแข็งในทุกสถานการณ์ - การมีส่วนร่วมของประชาชน มีการสร้างวัฒนธรรมการใส่หน้ากาก การล้างมือ โดยเรื่องการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้กับประชาชน นั้นมีความสำคัญ ซึ่งประชาชนสามารถดูแลตนเองได้ กรณีแบบนี้เราจะปรับไปใช้กับโรคอื่น ๆ ได้อย่างไร - เทคโนโลยีที่มีการปรับตัว มีการพัฒนาเข้ามาช่วยในสถานการณ์ โควิด-๑๙ เพื่อรองรับ เต็มเต็ม และแก้ปัญหาระบบสาธารณสุขได้เป็นอย่างดี - การเชื่อมโยงรวบรวมข้อมูลจากทั่วประเทศเพื่อรายงานข้อมูลต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์โควิด-๑๙ นั้นทำได้ และทำให้ทุกคนรู้สึกมีส่วนร่วม ซึ่งในสภาวะปกติก็ต้องสามารถทำได้ โดยต้องออกแบบการรายงานต่าง ๆ ให้ประชาชนเข้าใจและรู้สึกร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของระบบเพื่อทำให้เกิดการมีส่วนร่วม - การร่วมตรวจสอบโดยประชาชน ช่วยสะท้อนให้ระบบบริการเกิดการพัฒนามีส่วนร่วมในอนาคต 	<p>ไม่ทันเพราะช้า ดังนั้น อาจต้องมีเรื่องกฎหมายที่ให้อำนาจกลไกพิเศษในการอภิบาลระบบ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน/สถานการณ์พิเศษด้วย</p>

แนวทาง	ความคิดเห็น	ข้อท้าทาย/ข้อจำกัดในปัจจุบัน
<p>ความชัดเจนในเรื่องสิทธิและบทบาทหน้าที่ด้านสุขภาพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การที่ระบบสุขภาพจะสามารถปรับตัว ปรับเปลี่ยนได้นั้น ต้องมีความยืดหยุ่น ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนในการที่จะทำให้ระบบหรือโครงสร้างสามารถปรับตัวได้นั้น ต้องเข้าใจสิทธิและบทบาทหน้าที่ของตนให้ชัดเจน 	
<p>โครงสร้างของระบบสุขภาพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบจะมีความยั่งยืนหรือคงอยู่ได้นั้น ต้องคำนึงถึงการสร้างความสมดุลทั้ง demand และ supply - ระบบที่ฟื้นตัวได้เร็วขึ้น การให้บริการสุขภาพต้องหลากหลาย และไม่ใช่รัฐจัดการอย่างเดียว เพราะรัฐนั้น การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทำได้ยาก ดังนั้น จะต้องเป็นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ต้องให้ส่วนอื่น ๆ มาช่วยทำงานกับภาครัฐด้วย ซึ่งในส่วนนี้จำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย/ภาคส่วนต่าง ๆ ในเรื่องการทำหน้าที่ในการบริการสุขภาพด้วย - การพัฒนาระบบสุขภาพปฐมภูมิ ที่ปัจจุบันมี พ.ร.บ. ระบบสุขภาพปฐมภูมิ ซึ่งอาจต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนาระบบ การพัฒนาแพทย์ครอบครัวให้พร้อม แต่ก็ต้องเร่งพัฒนา - ต้องปรับระบบให้รองรับผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงที่จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและการเข้าถึงบริการ 	

แนวทาง	ความคิดเห็น	ข้อท้าทาย/ข้อจำกัดในปัจจุบัน
	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบการคิดต้องเปลี่ยนตามระบบบริการสุขภาพที่เปลี่ยน โดยจากสถานการณ์โควิดจะต้องมีการทำงานร่วมกันของระบบต่างๆ กับระบบบริการสาธารณสุข - การเป็น monopoly ในเรื่องบริการสาธารณสุขแบบในปัจจุบัน จะไม่ทำให้เกิดการแข่งขันและยกระดับการบริการฯ จึงควรสร้างระบบทางเลือก ให้เป็นระบบบริการที่ไม่ผูกขาดในเรื่องการเป็น purchaser provider และ regulator ของ สปสช. และกระทรวงสาธารณสุข เท่านั้น แต่ควรปรับให้มีการขยายผู้เล่นที่เป็น purchaser provider และ regulator ออกไปที่นอกเหนือจาก สปสช. และกระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้เกิดการแข่งขัน และคุณภาพมาตรฐานของการดูแลสุขภาพของกลุ่มเปราะบาง หรือกลุ่มผู้ตกหล่นดีขึ้น และมีความเหลื่อมล้ำน้อยลง 	

๔. แนวทางในการอภิบาลระบบสุขภาพที่ดี (ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีส่วนร่วม)

แนวทางการอภิบาลระบบสุขภาพที่ดี	ความคิดเห็นต่อแนวทางการอภิบาลระบบสุขภาพที่ดี	ข้อท้าทาย/ข้อจำกัดในปัจจุบัน
<p>การอภิบาลเชิงระบบใหญ่</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การอภิบาลให้เกิดการจัดการระบบสุขภาพที่ดีหรือการสร้างธรรมาภิบาลที่ดี (good governance) มีการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดระบบสุขภาพที่เข้มแข็ง - การอภิบาลระบบโดยใช้เครือข่าย (governance by network) เพื่อให้หนุนเสริมพลังซึ่งกันและกัน ในการเคลื่อนงาน เคลื่อนคน ไปสู่ระบบสุขภาพที่พึงประสงค์ โดยต้องมีนโยบายหรือกฎหมายที่เอื้อ เพราะมีผลต่อเรื่อง regulation ทั้งในส่วนของผู้ให้บริการ ผู้ซื้อบริการ และผู้รับบริการ 	<ul style="list-style-type: none"> - การอภิบาลระบบใครจะทำหน้าที่นี้ เพราะมีตัวละครหลายตัว ทั้งผู้ควบคุมกฎหมายในระดับหน่วยงาน (regulator) ผู้ให้บริการ ผู้ซื้อบริการ ผู้รับบริการ แต่ยังคงขาดคนควบคุมเกม ควบคุมทิศทาง ซึ่งต้องอยู่เหนือ regulator แล้วจะออกแบบกลไกอย่างไร จะต้องใช้ soft power ในการอภิบาลระบบมากกว่าการใช้กฎหมายหรือไม่
<p>การอภิบาลในเรื่องของบริการสุขภาพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - บุคลากรในระบบต้องอภิบาลเพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำ โดยต้องอภิบาลให้เกิดการธำรงรักษาบุคลากรอยู่ในระบบได้ - ทำให้เกิดระบบประกันคุณภาพ (Quality Assurance) และการจัดการระบบการเงินการคลังทั้งระบบ เช่น เกิดการ harmonize กองทุนหลักประกันสุขภาพภาครัฐ โดยมีนโยบายหรือกฎหมายที่เอื้อ 	<ul style="list-style-type: none"> - ยังมีปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำเรื่องค่าตอบแทน ทำให้ความรู้สึกทางด้านจิตใจคนทำงานรู้สึกที่ไม่ถูกอภิบาล - ยังพบปัญหาเรื่องกฎหมาย/กฎระเบียบในเรื่องการใช้งบประมาณในระดับท้องถิ่นที่จะมาใช้สนับสนุนระบบการแพทย์/ระบบสุขภาพ และยังพบข้อจำกัดในเรื่องการใช้ทรัพยากรจากหน่วยอื่นๆ เช่น กองทัพ ซึ่งหากต้องการจะใช้ทรัพยากรร่วมกันและทำให้เกิดการบูรณาการทรัพยากร

แนวทางการอภิบาลระบบสุขภาพที่ดี	ความคิดเห็นต่อแนวทางการอภิบาลระบบสุขภาพที่ดี	ข้อท้าทาย/ข้อจำกัดในปัจจุบัน
	<ul style="list-style-type: none"> - ในบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ต้องเน้นการอภิบาลแบบประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ ในระบบบริการในเรื่องของการใช้/แบ่งปันทรัพยากรต่างๆ เป็นหลัก โดยมีกฎหมายหรือระเบียบที่เอื้อให้ทำงาน/ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ร่วมกันได้ 	<p>ได้ ในปัจจุบันใช้วิธีทำแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและทำความเข้าใจกับหน่วยงานก่อน เพื่อให้สามารถดำเนินการได้</p>
<p>การอภิบาลในเรื่องของการบริหารจัดการข้อมูล</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การอภิบาลระบบสุขภาพที่ดีควรพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการระบบที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพให้ข้อมูลอย่างรู้แจ้ง โดยต้องมีหน่วยที่บริหารจัดการข้อมูลที่ชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยข้อมูลสำคัญจะอยู่ตรงไหน
<p>การอภิบาลโดยคำนึงถึงความคุ้มค่า</p>	<ul style="list-style-type: none"> - คุ้มค่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของการอภิบาลระบบ โดยการอภิบาลระบบที่ดีต้องบอกได้ว่าสิ่งที่ทำนั้นคุ้มค่าหรือไม่ โดยดูจากว่ามีประโยชน์อย่างไร ประชาชนได้อะไร 	

๕. ข้อเสนอต่อการจัดทำและขับเคลื่อนธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ ๓

ประเด็น	ความคิดเห็น	แนวทางและข้อเสนอแนะ
ระบุเรื่องความเป็นธรรมด้านสุขภาพ และการไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังให้เป็นรูปธรรม	- ต้องกำหนดนิยาม กลุ่มเป้าหมาย และเป้าหมาย “ความเป็นธรรมทางสุขภาพ” และ “การไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” ให้ชัดเจน รวมถึงกำหนดสิ่งที่จะทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายใน ๕ ปี	- ต้องมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้โรงพยาบาลและสถานบริการทั่ว ๆ ไป รู้จักธรรมนูญฯ ให้มากขึ้น - ควรจะร่วมกันทำแผนปฏิบัติการหรือกำหนด roadmap ของธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ แยกออกมาต่างหาก โดยมีการจัดลำดับประเด็นที่จะทำก่อนหลังให้ชัดเจน เพื่อให้มีการลงมือทำและสามารถติดตามการทำงานหรือผลสำเร็จของการดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมเป็นระยะ
ระบุเรื่องสิทธิและหน้าที่ให้ชัดเจน	- ต้องมีการระบุเรื่องสิทธิและหน้าที่ไว้ในธรรมนูญฯ ด้วยว่าประชาชนมีสิทธิอะไร และใครมีหน้าที่อะไรบ้าง	- ปัจจุบันมักพูดแต่เรื่องสิทธิของประชาชนและหน้าที่ของรัฐ แต่จริง ๆ แล้วทุกคนต้องมีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องระบบสุขภาพร่วมกัน
ระบุเรื่องความรู้ด้านสุขภาพในธรรมนูญฯ ด้วย	- ต้องสร้างทักษะที่ทำให้คนมี health literacy สามารถคิด วิเคราะห์และตัดสินใจประกอบได้ โดยควรเริ่มตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน เริ่มตั้งแต่เด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ ซึ่งอาจจะต้องให้กระทรวงศึกษาธิการเข้ามาร่วมเพื่อทำให้เกิดความรู้อย่างเป็นระบบ	- เรื่องความรู้ด้านสุขภาพที่ปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับเรื่องของการเข้าถึงข้อมูลที่ง่ายและมาจากหลายแหล่ง เป็นการ flooding ของข้อมูลที่มีจำนวนมากแต่ไม่สามารถเลือกใช้หรือไม่ทราบว่าจะเชื่อถือได้หรือไม่

ประเด็น	ความคิดเห็น	แนวทางและข้อเสนอแนะ
	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องมีกลไกในการกำกับ ดูแล การทวนสอบข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องมาสื่อสารกับประชาชน - สังคมตื่นรู้นั้น จะต้องทำให้สังคมรับรู้ที่สามารถหาข้อมูลได้ และถ้าไม่เข้าใจจะต้องสอบถามจากผู้รู้จริง 	
การระบุเรื่องของธรรมนูญสุขภาพพื้นที่	ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดธรรมนูญสุขภาพภาคประชาชน/พื้นที่ หรือเครื่องมือพัฒนานโยบายสาธารณะในพื้นที่แบบอื่น ๆ ให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดระบบสุขภาพที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่	
ทำให้สังคมรู้และเข้าใจระบบสุขภาพ	- ธรรมนูญฯ จะต้องทำให้คนในสังคมพูด รู้และเข้าใจเรื่องระบบสุขภาพไปในทิศทางเดียวกัน	